

BE-22

ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกมะม่วงมหาชนกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ตำบลหนองหิน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

Cost and Return on Mahachanok Mango of Community Enterprise Group, Nong Hin Sub
district, Nong Kung Si District, Kalasin Province

มาลีรัตน์ สาผิว

Maleerat Saphio

หลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อีเมล: maleerut.sap@neu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกมะม่วงมหาชนกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองหิน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การปลูกมะม่วงมหาชนกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 26 คน ตามสูตรทาร์โย ยามาเน่ โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สูตรคำนวณต้นทุนการผลิต กำไรสุทธิ และอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน

ผลการวิจัยพบว่า ต้นทุนในการปลูกมะม่วงมหาชนกเท่ากับ 37,192.12 บาทต่อไร่ รายได้เฉลี่ยต่อปีจากการจำหน่ายมะม่วงมหาชนกเท่ากับ 44,500 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนการการลงทุนเฉลี่ยปีละเท่ากับ 7,307.88 บาทต่อไร่ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน 19.64 % ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การปลูกมะม่วงมหาชนกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองหิน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ มีดังนี้ 1) ด้านกระบวนการปลูกในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเก็บเกี่ยว ด้านการให้ปุ๋ย ด้านการปลูก ด้านการเตรียมดินและการปรับปรุงดิน ด้านการเตรียมพันธุ์ และด้านการให้น้ำ และ 2) ด้านต้นทุนในการปลูก ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านวัตถุดิบ ด้านค่าใช้จ่ายในการผลิต และด้านค่าแรงงาน

คำสำคัญ: ต้นทุนและผลตอบแทน, มะม่วงมหาชนก, การเพาะปลูก

Abstract

The objectives of this research were to 1. To study the cost and return of planting Mahachanok mango of the community enterprise group, Nong Hin Sub-district, Nong Kung Si District. Kalasin Province 2. To study the factors affecting the cultivation of Mahachanok mango of the community enterprise group, Nong Hin Sub-district, Nong Kung Si District. Kalasin Province. Data collection using questionnaires. From a sample of 26 people

according to the Taro Yamane formula using a specific sampling method. Statistics for data analysis were mean, percentage, standard deviation. Formula for calculating production cost, net profit and rate of return on investment

The results showed that the cost of planting Mahajanok mango is 37,192.12 baht per farm. The average annual income from selling Mahajanok mangoes is 44,500 baht per farm. The average annual return on investment is 7,307.88 baht per farm. The rate of return on investment is 19.64 %. Factors affecting the cultivation of Mahachanok mangoes of the Nong Hin Sub-District Community Enterprise Group Nong Kung Si District Kalasin Province are as follows 1) The overall planting process, it was found that it was at a high level. When considering in order of average from highest to lowest is the harvest side. fertilizing, planting, soil preparation and soil improvement Breed preparation and water supply, and 2) The overall cost of planting was found to be at a high level. When considering in order of average from highest to lowest, namely raw materials, production costs. and labor cost

Keywords: Cost and Return, Maha Chanok Mango, Cultivation

บทนำ

มะม่วงเป็นผลไม้เขตร้อน ปลูกได้ผลดีในเกือบทุกภาคของไทย ในประเทศไทยมีมะม่วงมากกว่า 170 สายพันธุ์ไทย เป็นหนึ่งในประเทศที่ผลิตมะม่วงมากเป็นอันดับต้นๆ ของโลก ในแต่ละปีผลิตมะม่วงได้จำนวน 3,000,000 ตัน พันธุ์มะม่วงที่เป็นที่นิยมสำหรับการค้าและการส่งออก คือ น้ำดอกไม้ สีทอง ฟาลัน มั่นชาติ เชียงราย เสวย โชคอนันต์ มหาชนก กระทรวงพาณิชย์ระบุว่ามะม่วงไทยได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในตลาดต่างประเทศ เนื่องจากเป็นผลไม้ที่ให้ผลผลิตตลอดทั้งปี สามารถเก็บเกี่ยวได้โดยไม่ต้องรอฤดูกาล อีกทั้งมีคุณภาพดี รสชาติอร่อย หอมหวาน มีพันธุ์มะม่วงที่หลากหลาย อาทิ มะม่วงน้ำดอกไม้ เชียงราย มหาชนก และโชคอนันต์ ตลาดส่งออกมะม่วงสดที่สำคัญของไทย คือ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไน เวียดนาม เมียนมา และมาเลเซีย จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อินเดีย ซิลิ เปรู และฮ่องกง ปี 2564 ส่งออกปริมาณ 149,151.48 ตัน มูลค่า 5,997.06 ล้านบาท มีมูลค่าการส่งออกสัดส่วนสูงถึง 98% ของการส่งออกมะม่วงสดทั้งหมด นายกรัฐมนตรีเน้นย้ำแนวทางในการทำงานให้การส่งออกมะม่วงมีความต่อเนื่องรองรับกับช่วงที่ได้รับกระแสความนิยมและความต้องการทางตลาดในแต่ละประเทศ โดยมอบหมายให้กระทรวงพาณิชย์พิจารณาขยายช่องทางการค้าและส่วนแบ่งทางการตลาดเพิ่มเติมรวมทั้งให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยพัฒนาเพิ่มเติมรูปแบบ ช่องทาง ของสินค้าในการส่งออก ทั้งด้านการออกแบบ การแปรรูปสินค้า เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคและยกระดับราคาผลผลิตให้แก่เกษตรกรและผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มมูลค่าและขยายกลุ่มเป้าหมายในตลาดต่างประเทศได้มากขึ้น (ไทยรัฐออนไลน์, 2565)

ตำบลหนองหิน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่ปลูกมะม่วงมหาชนกกว่า 2,800 ไร่โดยเริ่มปลูกเมื่อปี 2539

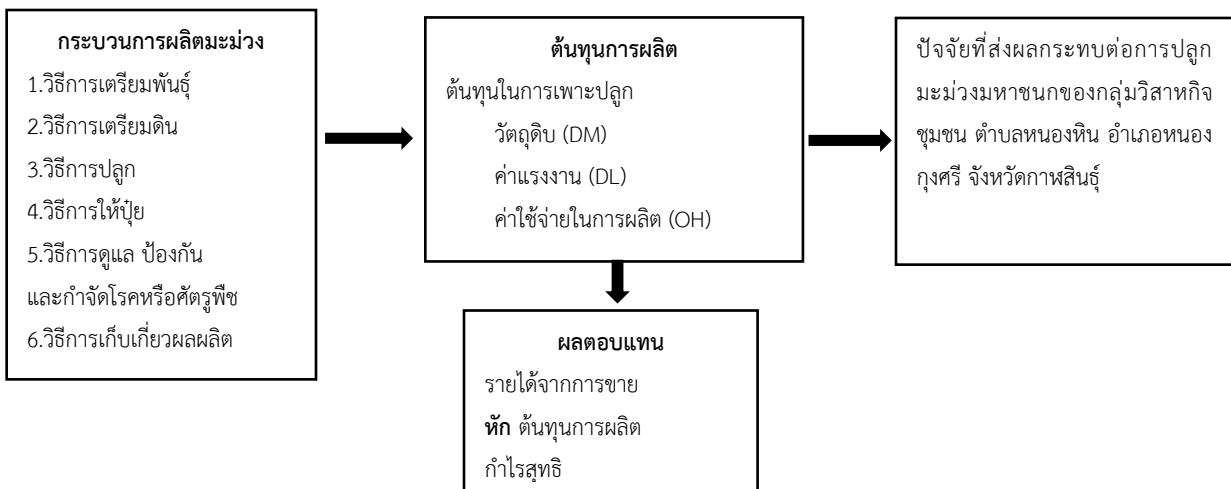
ให้ผลผลิตกว่า 3,000 - 4,000 ตัน ต่อปีนับเป็นแหล่งปลูกมะม่วงมหาชนกแหล่งใหญ่ระดับประเทศอีกแห่งหนึ่งของไทย ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP (Good Agricultural Practice) มีการส่งออกขายทั้งในประเทศและส่งออกไปยังหลายประเทศ เช่น จีน ญี่ปุ่น รัสเซีย เกาหลีใต้ (สยามรัฐออนไลน์, 2564) ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้เพาะปลูก อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีรายได้จากการขายมะม่วงมหาชนกแต่เกษตรกรยังประสบปัญหาทางด้านการปลูกโดยเฉพาะค่าใช้จ่ายจากกิ่งพันธุ์ ค่าปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช และค่าจ้างเก็บเกี่ยว รวมทั้งเกษตรกรไม่ทราบรายละเอียดต้นทุนการผลิตจะทำให้เป็นอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจ เพราะไม่สามารถรู้กำไรจากการขายผลผลิต จึงเริ่มเสี่ยงต่อการขาดทุน

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยได้ให้ความสนใจที่จะทำการวิจัยต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกมะม่วงมหาชนก รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การปลูกมะม่วงมหาชนกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองหิน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริมความเข้มแข็งของอาชีพการปลูกมะม่วงมหาชนก และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตตั้งแต่การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มคุณภาพและผลผลิตมะม่วงของเกษตรกรในอนาคต และยังสามารถนำความรู้เกี่ยวกับต้นทุนการผลิตมะม่วงมหาชนกไปปรับใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิตมะม่วงมหาชนกในปีต่อไปได้ หรือนำไปเปรียบเทียบกับผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกมะม่วงในแต่ละฤดูกาลว่าจะมีกำไรหรือขาดทุน

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาต้นทุนการและผลตอบแทนการปลูกมะม่วงมหาชนกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การปลูกมะม่วงมหาชนกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิด

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากร คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกมะม่วงมหาชนกของเกษตรกรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองหิน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 28 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกมะม่วงมหาชนกของเกษตรกรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองหิน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ มีจำนวน 26 ราย โดยใช้วิธีการคำนวณของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีแบบเจาะจง โดยคัดเลือกเกษตรกรผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วงมหาชนกตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ที่ออกแบบมาเพื่อรองรับวัตถุประสงค์ประสงค์ในการศึกษาการปลูกมะม่วงมหาชนกแบบมีโครงสร้างคำถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและเป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการปลูกมะม่วงมหาชนก ประสบการณ์ในการปลูกมะม่วงมหาชนก จำนวนพื้นที่ปลูก จำนวนต้นมะม่วงที่ปลูกต่อพื้นที่ 1 ไร่ ดินที่เหมาะสมในการปลูก และปุ๋ยที่ใช้ เป็นชุดคำถามปลายปิด มีทั้งหมด 10 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านกระบวนการปลูกมะม่วงมหาชนก ขั้นตอนการปลูกมะม่วงมหาชนกเริ่มจากการเตรียมพันธุ์ ได้แก่ การเตรียมดิน การปลูก การบำรุงรักษา การดูแลป้องกันและกำจัดโรคหรือศัตรูพืช การตัดแต่งกิ่ง และการเก็บเกี่ยวผลผลิต

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านต้นทุนของการปลูกมะม่วงมหาชนก ประกอบด้วย ต้นทุนวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต

ตอนที่ 4 ข้อมูลด้านผลตอบแทนของการปลูกมะม่วงมหาชนก เป็นข้อมูลเกี่ยวกับรายได้จากการจำหน่ายผลของมะม่วงมหาชนก

ตอนที่ 5 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การปลูกมะม่วงมหาชนก ได้แก่ ปัจจัยด้านการผลิตมะม่วงมหาชนก มีคำถามทั้งหมด 24 ข้อ และปัจจัยด้านต้นทุนการปลูกมะม่วงมหาชนก มีคำถามทั้งหมด 11 ข้อ รวมทั้งหมด 35 ข้อ

ผลการวิจัย

ผลวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 61.50 มีอายุ 51 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 57.70 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 61.50 มีประสบการณ์ในการปลูกมะม่วงมหาชนกอยู่ในช่วง 11-20 ปีคิดเป็นร้อยละ 69.20 มีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 53.80 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกมะม่วงมหาชนกใช้เงินทุนภายในครอบครัวซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 มีพื้นที่ในการปลูกโดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 11-20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 42.30 จำนวนต้นมะม่วงที่ปลูกต่อไร่ 31-40 ต้น คิดเป็นร้อยละ 38.50 ดินที่เหมาะสมในการปลูกดินร่วนปนทราย คิดเป็นร้อยละ 69.20 ใช้ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี คิดเป็นร้อยละ 53.80

ผลวิเคราะห์ด้านกระบวนการปลูกมะม่วงมหาชนก พบว่าแหล่งพันธุ์ที่ใช้ในการปลูกจะซื้อต้นพันธุ์ที่มาจากฟาร์มเมล็ดไทรพรอนดิน 2 รอบ การปลูกขุดหลุมลึกประมาณ 50*50 ซม. ระยะห่างระหว่างหลุม 7*7 เมตร ใช้ปุ๋ยหว่านรองพื้น ใช้ปูนขาวโรยบริเวณหลุมและผสมให้เข้ากัน ให้ปุ๋ยในปีที่ 1 และ ปีที่ 2 คือ สูตร 15-15-15 และสูตร 17-17-17 ต้นละ 1 กิโลกรัม ในปีที่ 2 ใช้ปุ๋ยสูตรเน้นตัวหลัง คือ สูตร 10-20-30 และสูตร 12-26-32 ปัญหาโรคระบาดในสวนมะม่วง คือ โรคเพลี้ยไฟ โรคใบจุด ช่อดอกดำ

และแมงนูน โรคเพลี้ยไฟ จะใช้สารอะบาเมกตินและพิโทรบินผสมน้ำฉีดต้นมะม่วง โรคใบจุด ซ่อดอกดำ วิธีป้องกันเกษตรกรจะรีบตัดกิ่งที่เกิดโรคออกให้แสงส่องได้ทั่วถึงป้องกันไม่ให้ระบาดไปยังต้นอื่นๆ ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตจะเก็บผลมะม่วงจะเก็บผลสดและผลห่ามพอประมาณโดยใช้กรรไกรตัดที่ขั้วมะม่วง ล้างทำความสะอาดในน้ำสะอาด คัดเกรดมะม่วงแล้วบรรจุใส่ตะกร้า

ผลวิเคราะห์ด้านต้นทุนของการปลูกมะม่วงมหาชนก พบว่า ต้นทุนรวมตั้งแต่ปีที่ 1 ถึงปีที่ 3 เท่ากับ 37,192.12 บาท/ไร่ ประกอบด้วย ปีที่ 1 ต้นทุนด้านวัตถุดิบเท่ากับ 5,283.81 บาท/ไร่ ต้นทุนด้านค่าแรงงานเท่ากับ 8,176.92 บาท/ไร่ ต้นทุนด้านค่าใช้จ่ายในการผลิตเท่ากับ 1,624.85บาท/ไร่ ปีที่ 2 ต้นทุนด้านวัตถุดิบเท่ากับ 3,114.19 บาท/ไร่ มีต้นทุนด้านค่าแรงงาน 3,638.46 บาท/ไร่ และต้นทุนด้านค่าใช้จ่ายในการผลิต 1,381.39 บาท/ไร่ ในปีนี้ 3 มีต้นทุนด้านวัตถุดิบ 3,114.19 บาท/ไร่ ต้นทุนด้านค่าแรงงาน 9,476.92 บาท/ไร่ และต้นทุนด้านค่าใช้จ่ายในการผลิต 1,381.39 บาท/ไร่

ผลวิเคราะห์ด้านผลตอบแทนของการปลูกมะม่วงมหาชนกพบว่า รายได้จากการขายผลผลิต 44,500 บาท/ไร่ แยกเป็นผลผลิตเกรด A ไร่ละ 500 กิโลกรัม ขายในราคา 44 บาทต่อกิโลกรัม เป็นเงินเท่ากับ 22,000 บาท และผลผลิตเกรดรวมไร่ละ 1,500 กิโลกรัม ขายในราคา 15 บาทต่อกิโลกรัม เป็นจำนวนเงินเท่ากับ 22,500 บาท มีผลตอบแทนการการลงทุนเฉลี่ยปี 7,307.88 บาท/ไร่

ผลวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปลูกมะม่วงมหาชนกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองหิน อำเภอหนองสูงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านกระบวนการปลูกในภาพรวม แสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปลูกมะม่วงมหาชนกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองหิน อำเภอหนองสูงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านกระบวนการปลูก

ด้านกระบวนการปลูกภาพรวมทั้ง 6 ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1.ด้านการเตรียมพันธุ์	4.01	0.93	มาก	5
2.การเตรียมดินและการปรับปรุงดิน	4.04	0.80	มาก	4
3.ด้านการปลูก	4.21	0.69	มาก	3
4.ด้านการให้ปุ๋ย	4.32	0.75	มาก	2
5.ด้านการดูแลและป้องกันโรค	3.78	0.87	มาก	6
6.ด้านการเก็บเกี่ยว	4.49	0.85	มาก	1
รวม	4.14	0.81	มาก	

จากตารางที่ 1 ด้านกระบวนการปลูกภาพรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.14 , S.D.= 0.81) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อันดับที่ 1 คือ ด้านการเก็บเกี่ยว อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = 4.49 , S.D.= 0.85) อันดับ ที่ 2 คือ ด้านการให้ปุ๋ยอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = 4.32 , S.D.= 0.75) อันดับที่ 3 คือ ด้านการปลูก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.21 , S.D.= 0.69) อันดับที่ 4 คือ การเตรียมดินและการปรับปรุงดิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.04 , S.D.= 0.80) อันดับที่ 5 คือ ด้าน

การเตรียมพันธุ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.01 , S.D.= 0.93) อันดับที่ 6 คือ ด้านการให้น้ำ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.78 , S.D.= 0.87)

ผลวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปลูกมะม่วงมหาชนกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองหิน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านต้นทุนการปลูกในภาพรวม แสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปลูกมะม่วงมหาชนกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองหิน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านต้นทุนการปลูก

ด้านต้นทุนการปลูกภาพรวม 3 ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1.ด้านวัตถุดิบ	4.62	0.57	มากที่สุด	1
2.ด้านค่าแรงงาน	3.71	0.93	มาก	3
3.ด้านค่าใช้จ่ายในการผลิต	4.43	0.73	มาก	2
รวม	4.22	0.74	มาก	

จากตารางที่ 2 ด้านต้นทุนการปลูกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.22 , S.D.= 0.74) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อันดับที่ 1 คือ ด้านวัตถุดิบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.62 , S.D.= 0.57) อันดับที่ 2 คือ ด้านค่าใช้จ่ายในการผลิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.43, S.D.= 0.73) และอันดับที่ 3 คือ ด้านค่าแรงงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.71 , S.D.= 0.93)

อภิปรายผล

จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถสรุปต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกมะม่วงมหาชนกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองหิน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ภายในรอบระยะเวลา 4 ปีต่อพื้นที่ 1 ไร่ เป็นดังนี้

ต้นทุนในการปลูกมะม่วงมหาชนก ประกอบด้วยต้นทุน 3 ส่วน ได้แก่ ต้นทุนค่าวัตถุดิบ ต้นทุนค่าแรงงาน ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต ในการคำนวณต้นทุนการผลิตนี้จะรวมต้นทุนการผลิตตั้งแต่ปีที่ 1 ถึง ปีที่ 3 ดังนี้ ในปีที่ 1 ต้นทุนในการผลิตรวมทั้งสิ้นเท่ากับ 15,085.58 บาทต่อไร่ ประกอบด้วยต้นทุนค่าวัตถุดิบ 5,283.81 บาทต่อไร่ ต้นทุนค่าแรงงาน 8,176.92 บาทต่อไร่ ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต 1,624.85 บาทต่อไร่ ในปีที่ 2 ต้นทุนในการผลิตรวมทั้งสิ้นเท่ากับ 8,134.04 บาทต่อไร่ ประกอบด้วยต้นทุนค่าวัตถุดิบ 3,114.19 บาทต่อไร่ ต้นทุนค่าแรงงาน 3,638.46 บาทต่อไร่ ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต 1,381.39 บาทต่อไร่ และในปีที่ 3 ต้นทุนในการผลิตรวมทั้งสิ้นเท่ากับ 13,972.50 บาทต่อไร่ ประกอบด้วยต้นทุนค่าวัตถุดิบ 3,114.19 บาทต่อไร่ ต้นทุนค่าแรงงาน 9,476.92 บาทต่อไร่ ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต 1,381.39 บาทต่อไร่ ดังนั้นต้นทุนรวมตั้งแต่ปีที่ 1 ถึงปีที่ 3 เท่ากับ 37,192.12 บาท/ไร่ จะเห็นได้ว่าการการลงทุนปลูกมะม่วงในปีที่ 1-3 จะยังไม่เกิดผลตอบแทนจากการลงทุนในการทำธุรกิจนี้

เนื่องจากผลผลิตจะเริ่มเก็บได้ในปีที่ 3 ซึ่งรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต 44,500 บาท/ไร่ แบ่งแยกเป็นรายได้จากผลผลิตเกรด A ปีละ 500 กิโลกรัมต่อไร่ เกิดรายได้เฉลี่ย 22,000 บาท และผลผลิตเกรดรวมไร่ละ 1,500 กิโลกรัมต่อไร่ เกิดรายได้เฉลี่ย 22,500 บาทต่อไร่ นั่นคือจากการลงทุนปลูกมะม่วงมหาชนกทำให้สามารถสร้างผลตอบแทนเท่ากับ 7,307.88 บาทต่อไร่ จากการลงทุนในการปลูกมะม่วงมหาชนกถือว่าเป็นธุรกิจที่น่าสนใจเพราะให้ผลตอบแทนต่อไร่ค่อนข้างสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ สิมห่ม่วง, ปิยะวัติ กิ่งมาลา, นันทพร บุญสุข, สมพล พวงสั้น และสงศรี สีนสมใจ. (2563). ที่ได้ศึกษาผลตอบแทนของการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองระหว่างผลิตเพียงเพื่อจำหน่ายในประเทศกับผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศร่วมกับเพื่อส่งออก ที่พบว่าเกษตรกรผู้ผลิตเพียงเพื่อจำหน่ายในประเทศมีต้นทุนต่อไร่ในการปลูกมะม่วงเฉลี่ย 18,500 บาท และผลตอบแทนต่อไร่เฉลี่ย 11,195 บาท ส่วนเกษตรกรผู้ผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศร่วมกับเพื่อส่งออกมีต้นทุนต่อไร่ในการปลูกมะม่วงเฉลี่ย 12,882 บาท และผลตอบแทนต่อไร่เฉลี่ย 41,808 บาท ถ้าไปเปรียบเทียบกับการปลูกพืชไร่ชนิดอื่นผลตอบแทนต่อไร่จากการปลูกมะม่วงจะสูงกว่า เช่นจากงานวิจัยของลลิตา ปาลันทม (2562) ได้ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกยาสูบของเกษตรกรตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษา พบว่าต้นทุนการปลูกยาสูบแบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 6,864.26 บาทต่อไร่ต่อปี ต้นทุนผันแปร 14,026.21 บาทต่อไร่ต่อปี รวมต้นทุนทั้งหมด 20,890.47 บาทต่อไร่ต่อปี มีปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 192.77 กิโลกรัมต่อปี ราคาขายเฉลี่ย 87.20 บาทต่อกิโลกรัม ทำให้มีรายรับเฉลี่ย 32,287.84 บาท ต่อไร่ต่อปี และผลตอบแทนสุทธิ 5,634.21 บาทต่อไร่ต่อปี จากงานวิจัยของพิชาน แสนภักดี (2564) ที่ได้ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิของเกษตรกรอำเภอสามซুক จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิ มีกำไรสุทธิจากการปลูกข้าวเฉลี่ย 1,092.13 บาทต่อไร่ และสอดคล้องกับงานวิจัยทิพย์สุดา ทาสีดำ (2565) การศึกษาต้นทุนจากการทำนาของเกษตรกรบ้านยาง ตำบลบ้านยาง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่ามีต้นทุนเฉลี่ย/ไร่ จำนวน 3,592 บาท โดยแยกเป็นวัตถุดิบ เฉลี่ย/ไร่ จำนวน 1,013 บาท ค่าแรงงาน เฉลี่ย/ไร่จำนวน 1,022 บาท ค่าใช้จ่ายในการผลิต เฉลี่ย/ไร่ จำนวน 1,482 บาท และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เฉลี่ย/ไร่ จำนวน 75 บาท มีรายได้จำนวน 5,962บาท มีกำไรสุทธิจากการปลูกข้าวจำนวน 2,370 บาท/ไร่

ผลวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการปลูกมะม่วงมหาชนก แบ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการปลูก และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตมะม่วงมหาชนก พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการปลูกมะม่วงมหาชนกมากที่สุด คือ ด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต เพราะในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเกษตรกรจะต้องเก็บเกี่ยวผลผลิตให้ทันเวลาเพื่อป้องกันมะม่วงเน่าหรือร่วงหล่นจากต้น และเมื่อมีการเก็บผลผลิต จะต้องทำการคัดแยกขนาดของผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อที่จะให้ได้ผลผลิตราคาตามเกรดจึงใช้แรงงานจำนวนมาก รองลงมา คือด้านการให้ปุ๋ย ด้านการปลูก ด้านการเตรียมดินและปรับปรุงดิน ด้านการเตรียมพันธุ์ และด้านการให้น้ำ ตามลำดับความสำคัญ ส่วนในเรื่องของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตมะม่วงมหาชนกพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออยู่ในระดับมากที่สุด คือต้นทุนด้านวัตถุดิบ ซึ่งเป็นต้นทุนหลักในการเริ่มต้นของการปลูกมะม่วงมหาชนกเพราะในการเริ่มต้นปลูกมะม่วงมหาชนกนั้น จำเป็นต้องมีการซื้อต้นพันธุ์มะม่วงที่มีคุณภาพดีราคาจึงค่อนข้างสูง ดังนั้นต้นทุนในส่วนนี้จึงจำเป็นมากในการปลูกมะม่วงมหาชนก รองลงมาคือต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต และต้นทุนค่าแรงงาน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกมะม่วงพันธุ์มหาชนกทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงพันธุ์มหาชนกเพื่อจำหน่ายในประเทศหรือผลิตมะม่วงพันธุ์อื่น ๆ รวมถึงควรสนับสนุนความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การวางแผนการผลิต และการตลาดให้แก่เกษตรกร

2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของมะม่วงพันธุ์มหาชนกระหว่างจังหวัดภาคอื่น ๆ รวมทั้งควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงสายพันธุ์ การแปรรูป และการเก็บรักษาผลผลิตของมะม่วงพันธุ์มหาชนก เพื่อส่งเสริมและตอบสนองตลาดให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ สิงห์ม่วง, ปิยะวดี กิ่งมาลา, นันทพร บุญสุข, สมพล พวงสั้น และสงศรี สิ้นสมใจ. (2563). การผลิตและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทอง ที่ปลูกในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า*. 36(3), 13-22.
- ทิพย์สุดา ทาสีดำ. (2565). การศึกษาต้นทุนจากการทำนาของเกษตรกรบ้านยาง ตำบลบ้านยาง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. 12(1), 330-340.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2565) “บิ๊กตู่” พอใจ ไทยส่งออกมะม่วงอันดับ 2 อาเซียน อันดับ 7 ของโลก. สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2565, จาก <https://www.thairath.co.th/news/politic/2377197>.
- พิธาน แสนภักดี. (2564). ต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิของเกษตรกร อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*. 7(1), 212-135.
- ลลิตา ป่าลั่นทม. (2562). ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกยาสูบของเกษตรกรตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*. 1(5), 71-80.
- สยามรัฐออนไลน์. (2564). อบต.หนองหินโซวใหญ่มะม่วงมหาชนกส่งนอกสร้างรายได้. สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2565, จาก <https://siamrath.co.th/n/134352>.